

CUNUNIA – Taina comuniunii eterne

O terminologie specifică

“Am vrea să ne faceți cununia religioasă la biserica dumneavoastră”, ni se spune adeseori, ca introducere la anunțul minunatului eveniment care are loc în viața unor tineri. Într-adevăr, Sfânta Taină a Cununii este încărcată cu o semnificație aparte în viața fiecărui om, credincios ori nu. Să lămurim mai întâi terminologia folosită cu privire la momentele importante care conduc la împlinirea dragostei și întemeierea mediului de mărturisire a ei, ceea ce unii numesc astăzi prozaic, „familia”.

“Căsătoria” și “Cununia”, tratate ca sinonime, reprezintă faptic două realități independente. Termenul căsătorie trimite spre înțelegerea “laică” a legăturii oficializate de legislația în vigoare, prin care se stabilesc drepturi și obligații pentru două persoane de sex opus, ca urmare a alegerii și hotărârii libere a celor doi. Cununia sau “încununarea” este o Sfântă Taină, care se săvârșește în biserică și este prin excelență “religioasă” pentru că unește spiritual un bărbat și o femeie care au aceeași credință și dorința de a-și manifesta și desăvârși dragostea unuia pentru altul, de a se mântui împreună prin împlinirea liberă și conștientă a poruncilor dumnezeiești de către cei care se cunună. Așadar, între cele două există niște diferențe de conținut și realitate socială și spirituală care trebuie să ne determine în a nu le mai folosi ca sinonime:

1. Căsătoria este un *Contract* civil al autorităților de resort care stabilește obligațiile și drepturile precise ale subiecților unul față de altul, față de eventualii copii și față de societatea civilă; Cununia stabilește o regulă care este în același timp îndatorire și drept: de a se iubi unul pe altul, cu toate consecințele care derivă din aceasta;
2. Căsătoria are valabilitate pe timpul vieții; Cununia are valoare veșnică. În fața lui Dumnezeu bărbatul și femeia sunt responsabili de păcatele soțului/soției sale, întrucât devin una prin însoțirea după norma dumnezeiască;
3. Căsătoria se face prin consimțământul temporar al partenerilor și confirmarea acestuia de către autoritatea civilă; Cununia se face prin pecetluire definitivă de către Hristos care este în același timp invitat și participant la nuntă;
4. Oficiantul căsătoriei este ofițerul stării civile, săvârșitorul nevăzut al cununii este Hristos cel veșnic, de unde și calitatea ei de legătură eternă. Preotul obiectivează ceea ce se petrece nevăzut prin lucrarea lui Hristos;
5. Căsătoria nu este absolut necesară pentru mântuire; Cununia este condiție și mijloc de mântuire a celor doi, în strânsă legătură, în fidelitate și iubire dăruitoare (sintagma vrea să evite înțelegerea în sens posesiv a noțiunii “iubire”).

Formula “cununie religioasă” nu este fericită, iar gramatical se încadrează în categoria pleonasmelor, pentru că nu există “cununie laică” sau „cununie civilă”. În ce privește “căsătoria religioasă” este o formulă care pierde din frumusețea și conținutul sacru implicat de ideea de “cununie”. Există oameni căsătoriți dar necununați. Mult mai puțini sunt cei cununați dar necăsătoriți, întrucât căsătoria este condiție a primirii tainei cununii, impusă prin lege de Alexandru Ioan Cuza și păstrată ca atare până astăzi.

Ceremonii distincte

Intrând în sala de căsătorii, în care așteaptă ofițerul stării civile, cuplul care urmează să fie căsătorit trebuie să consimtă printr-un “Da” la întrebarea acestuia dacă “de bunăvoie și nesilit de

nimeni ia în căsătorie pe X”, în calitate de cetățean. Ceea ce angajează responsabilitatea mirilor este semnătura pusă în Registrul stării civile. Înainte ca emoțiile să fi trecut, cei doi sunt declarați soț și soție și invitați să își arate public afecțiunea unul față de altul, în ropot de aplauze sau șoaptele șugubețe ale însoțitorilor. Nașii nu sunt necesari, părinții pot fi prezenți dacă nu au alte îndeletniciri, dar nu obligatoriu. Obligatorii sunt martorii, care joacă un rol formal, dar își pun semnătura alături de cea a tinerilor căsătoriți.

În biserică, mireasa este “condusă” spre afântul altar de tatăl acesteia sau, în lipsă, de naș, într-o solemnitate dată de cântarea “*Vino din Liban Mireasă!*”, ea devenind subiectul admirației tuturor. În spate vine mirele, la braț cu mama, respectiv nașa, apoi întregul alai. În fața Sfântului altar este încredințată mirelui, în prezența nașilor care devin garanți și veghetori la fericirea celor ce se cunună. În biserică îi așteaptă Hristos care, de la Cana Galileii, este prezent la fiecare cununie în calitate de invitat și săvârșitor al misterului transformării celor două destine în unul singur. Din acest moment începe ceremonia Logodnei, apoi a Cununii, una dintre cele mai majestuoase și mai cuprinzătoare ceremonii din Biserica Ortodoxă, în care miri, nași, părinți, popor credincios se îngemănează în rugăciunea pentru buna înțelegere, dragoste nesfârșită, bunăstare materială, naștere de copii buni, creștere duhovnicească și mântuirea tinerilor miri.

Ei nu mai sunt tratați ca simpli cetățeni, ci “robi ai lui Dumnezeu” adică de o demnitate maximă: ei se “încununează” asemeni împăraților și împărăteselor nu doar simbolic, ci real, pentru că devin împărați, unul al inimii celui alt, sub privirea lui Hristos Pantocrator (din cupola bisericii) Însuși. S-ar putea spune că cetățenia lor nu mai este din această lume, ci este cerească pentru că vin să mărturisească un sentiment și o stare care-i aseamănă cu Dumnezeu, iubirea: *„Iubiților, să ne iubim unul pe altul, pentru că dragostea este de la Dumnezeu și oricine iubește este născut din Dumnezeu și cunoaște pe Dumnezeu. Cel ce nu iubește n-a cunoscut pe Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este iubire [...] dacă Dumnezeu astfel ne-a iubit pe noi, și noi datori suntem să ne iubim unul pe altul.* (I Ioan 4, 7-11)

În general, termenul căsătorie/căsnicie are o sferă mai largă și se referă la „viața de familie”, indiferent dacă cei doi au și cununia făcută. Îl vom folosi și noi pe parcursul acestui text, cu această accepțiune.

Sensul „însoțirii”

Animați de același sentiment al iubirii, mirele și mireasa vor descoperi că prin căsătorie capătă drepturi sociale unul asupra altuia, obligații față de urmașii care vor apărea. Având caracter temporar, căsătoria se poate desface prin divorț, pe motive dintre cele mai diverse, moment în care obligațiile încetează. Pentru a evita „obligațiile” societatea contemporană narcisistă propune „concupinajul” legiferat, o formă de eludare a consecințelor unei legături cu valoare incalculabilă.

Scopul cununii se află spre polul opus, așa încât prin invocarea lui Dumnezeu în slujba cununii tinerilor li se oferă în primul rând binecuvântarea Lui care are ca efect principal transformarea sentimentelor de dragoste în iubire desăvârșită, exclusivă și responsabilă. Trei sunt scopurile principale pentru care doi oameni se însoțesc prin lucrarea lui Dumnezeu în Biserică:

1. Exclusivitate și ordine în viața conjugală: *„Dar din cauza desfrânării, fiecare să-și aibă femeia sa și fiecare femeie să-și aibă bărbatul său. Bărbatul să-i dea femeii iubirea datorată, asemenea și femeia bărbatului”* (I Corinteni 7,1-2). Principiul monogamiei fidele s-a păstrat în tradiția creștină până la apariția „culturii” hippy care a degenerat ideea pudorii în viața de familie, dând frâu liber fanteziilor sexuale, ceea ce a condus la dezvoltarea fără precedent a industriei pornografice, exploatarea femeii și traficul de carne vie din lumea modernă.
2. Nașterea de copii și creșterea lor în spiritul valorilor creștine (Facere 1, 28), ca o

consecință firească a dragostei responsabile dintre soți. Potrivit Sf. Ioan Gură de Aur nu acesta este scopul principal al cununiei, pentru că altfel, ar fi de neexplicat cum unii soți care doresc să aibă copii nu pot avea.

3. Lucrarea comună a soților în vederea mântuirii fiecăruia. Numai prin cununie se creează mediul comuniunii dintre doi oameni, care conduce la mântuirea lor și a copiilor. Orice altă legătură în afara binecuvântării lui Dumnezeu și care să implice bărbat și femeie nu este mântuitoare.

În spatele Tainei Cununii stă, deci, preocuparea ființei umane de a-și împlini vocația de ființă socială ce caută mântuirea, prin sacrificiu și dăruire. Omul nu a fost creat să fie un însingurat, ci persoană în comuniune. Celibatul este mântuitor numai dacă este trăit în curăție sufletească și trupească sau dacă se îndreaptă spre idealul monahal, unde sociabilitatea persoanei umane ia forma intrării în comunitatea monahală, organizată tot după criteriul familiei, dar cu observarea votului castității, al sărăciei și al ascultării.

În concluzie, prin cununie umanul se proiectează în veșnicie, fără de care căsătoria este un început nedesăvârșit.

Cununia în Biblie

Cele mai importante două momente biblice care fac referire la relația dintre un bărbat și o femeie se găsesc la începutul Vechiului Testament și la începutul Noului Testament, ceea ce ne face să credem că Dumnezeu Însuși i-a dat o însemnătate foarte mare. La crearea lumii, după fiecare zi a creației, toate erau „bune foarte”. După ce l-a creat pe om însă, Dumnezeu a văzut că „*nu este bine, să fie omul singur pe pământ*” (Facere 2,18). Lui Adam Dumnezeu îi zidește femeie din propria lui ființă, într-o unitate de origine și scop căreia Adam îi dă glas: „*Iată, acum, os din oasele mele și trup din trupul meu!*” (Facere 2,23). În consecință, iubirea bărbatului față de femeia lui trebuie să meargă până la identificare fiziologică prin însoțirea în fața lui Dumnezeu. Unirea dintre cei doi se vede și din solidaritatea pe care Adam și Eva o trăiesc în alungarea din rai, bucuriile și necazurile fiind de acum elementul comun al cuplului format.

În Noul Testament, evenimentul cel mai important și la care participă Hristos în calitate de invitat împreună cu ucenicii și cu Maica Sa, este nunta din Cana Galileii. Mica localitate, Cana, a devenit faimoasă datorită nunții a doi tineri necunoscuți, la care Iisus Hristos, în calitate de Dumnezeu, a dat o nouă dimensiune legăturii dintre bărbat și femeie, ridicând-o la rang de Taină și revalorizând cununia și familia ce decurge din ea. Este bine știut că aici Hristos este rugat de Maica Sa să ajute pe tinerii care rămân fără vin la nuntă, situație delicată, care i-ar fi pus într-o postură neplăcută în fața invitaților. Deși aparent refuză, Hristos preface o cantitate impresionantă de apă („*Șase vase în care încăpeau câte două sau trei vedre!*” adică aproximativ 120-180 litri) în vin de cea mai bună calitate, salvând astfel rușinea familiilor organizatoare și bucuria tinerilor miri.

Sensul prezenței Sale la Cana va fi dezvăluit mai târziu când se numește pe Sine “Mirele”, atunci când vorbește despre împărăția lui Dumnezeu. Considerându-se mire, Iisus nu se confundă cu un bărbat obișnuit, ci se reprezintă ca Mirele Bisericii, modelul absolut pentru legătura dintre bărbat și femeie, prin căsătorie. Ioan de Colov consideră că modelul legăturii dintre Hristos și Biserică este puternic și trebuie urmat, când recomandă ca iubirea dintre bărbat și femeie să fie ca aceea dintre Hristos și Biserică. „Care bărbat, se întreabă el, s-ar jefi pentru mireasa lui, sau care mireasă s-ar căsători cu un crucificat?” Observăm aici aceeași preocupare pentru a întări realitatea că iubirea dintre bărbat și femeie trebuie să fie atât de puternică și jertfelnică încât să accepte imposibilul ca posibil, prin puterea credinței și a dragostei.

La Cana Galileii Hristos reface condiția demnității persoanei umane și prin reintegrarea acesteia în starea de normalitate, spre deosebire de religiile păgâne anterioare în care femeia era

fie sclavă, fie membră în posesia bărbatului poligam. Domnul își începe minunile prin re-crearea unității primordiale prin recentrarea omului, bărbat și femeie, în ființa umană comună, de aceeași valoare pentru fiecare dintre ei. Omul este ființă socială și se regăsește pe sine în oglindă, nu însingurat, ci în unire armonioasă.

Cununia ca Taină

În Biserică au existat dintotdeauna șapte Sfinte Taine, adică slujbe săvârșite în Biserică, prin care se invocă harul dumnezeiesc pentru a sfinți materia și a mijloci accesul ființei umane la realitățile cerești, în perspectiva mântuirii. Sfintele Taine sunt, așadar, mijloace lăsate de Hristos Domnul pentru împărtășirea oamenilor de binefacerile Sf. Duh. Acestea sunt: Botezul, Mirungerea, Spovedania, Împărtășirea, Cununia, Hirotonia, Maslul. Ele se săvârșesc în și de către Biserică pe care a întemeiat-o Hristos prin jertfa de pe Cruce. Prin slujbele sale, Biserică face ca omul să se restaureze, din starea nefirească de păcat în starea de chip al lui Dumnezeu. De pildă, Botezul, numit și „a doua naștere”, face posibilă ieșirea omului din moartea păcatului strămoșesc și intrarea potențială a neofitului în viața veșnică, devenind membru al Bisericii lui Hristos. Mirungerea, care se administrează imediat după botez, reprezintă starea de tărie în lupta duhovnicească, prin rugăciunea de invocare a Duhului și ungerea cu Sfântul Mir, simbol al darurilor nenumărate ale Duhului. Spovedania aduce primenirea sau spălarea consecventă de toate păcatele mărturisite, adevărate atentate la viața de comuniune și promisiunea lepădării de rău, curățirea inimii și pregătirea ei pentru primirea lui Hristos. Împărtășirea este starea de deplină comuniune cu Hristos și de pregustare a realităților dumnezeiești; este, în același timp, „merindea” care ne întărește pe drumul spre împărăția de lumină. Taina Sfântului Maslu aduce, prin rugăciune și ungere cu untdelemn binecuvântat, însănătoșirea trupească și sufletească a celor care cred cu tărie. Un loc aparte îl ocupă Taina Hirotoniei, care se administrează celor special pregătiți pentru predicarea Evangheliei, care devin ei înșiși administratori ai celorlalte slujbe credincioșilor.

Cununia face și ea parte dintre Tainele Bisericii și prin ea se împărtășește prin preot harul Duhului Sfânt unui bărbat și unei femei, ridicând-o de la nivelul unei legături naturale la cea de reprezentare duhovnicească a legăturii dintre Hristos și biserică. Elementul esențial în Taina Cununii este că prin ea se sălășluiește divinul. Sf. Pavel o numește „taină mare” atenționând că nu se desface cu ușurință, cu poruncă de la Domnul: *„Iar celor ce sunt căsătoriți, le poruncesc, nu eu, ci Domnul: Femeia să nu se despartă de bărbat! [...] tot așa bărbatul să nu-și lase femeia.”* (I Corinteni 7,10-11). Căsătoria nu este o simplă instituție, ci este taină dumnezeiască și eveniment, la care fiecare dintre cei doi participă dinamic, cu fiecare atitudine, gest, cuvânt, rugăciune, faptă bună... Ea este o Taină pentru că în ea sunt anticipate nunta Mielului și unirea pleneră dintre Hristos și Biserică. Căsnicia nu-și găsește ultima semnificație în satisfacția trupească, în stabilitatea socială sau în procurarea mijloacelor de a-și asigura posteritatea, ci în pregătirea lucrurilor viitoare din împărăția cerurilor, de care cei ce sunt căsătoriți se vor bucura la nesfârșit.

Nași, părinți, prieteni

Pe lângă febra pregătirilor pentru evenimentul mare, părinții și nașii au datoria de a se pregăti mai ales sufletește. Este recomandat ca, încă de la momentul stabilirii rolurilor, părinții și nașii să reevalueze calitatea relațiilor lor cu Dumnezeu. Prin aceasta se caută o re-așezare a locului lui Hristos în propria familie, în care tinerii investesc speranțe și așteptări. Familia de nași este oarecum pusă pe pedestal, este luată ca model și orice mișcare greșită poate să se transforme într-o profundă dezamăgire pentru viitorii fini. În aceeași măsură, părinții trebuie să-și reamintească, dacă au uitat, că *„rugăciunile părinților întăresc temeliele caselor copiilor”*. Pregătirea îndelungată pentru acest moment, pentru care părinții au trăit multe emoții, trebuie să-i stimuleze să devină mai fierbinte rugători, întrucât adaptarea la noul statut, acceptarea unei alte realități în viață, deprinderea cu greutățile familiale reprezintă o piatră de încercare atât pentru viitorul mire

cât și pentru mireasă, și o vor depăși ajutați de rugăciunile părinților.

În al doilea rând se cuvine a reevalua relațiile cu rudele apropiate, prietenii, colegii de serviciu, cununia copiilor putând constitui un prilej bun pentru refacerea unor relații de prietenie familială uitate, pentru stingerea unor conflicte. Pilda vieții este predica și învățătura cea mai bună – sau cea mai rea – pentru copii. Părinții trebuie să se îngrijească de redeșteptarea sufletească a copiilor lor după modelul copilului văduvei din Nain pe care Domnul l-a înviat datorită lacrimilor mamei sale.

Nu în ultimul rând, ei trebuie să fie constanți susținători, înțelegători și mai cu seamă calmi, dând dovadă de înțelepciune și tact în pregătirea detaliilor de nuntă. Fiecare trebuie să aibă în vedere să tempereze orice inflăcărare a celuilalt părinte și să devină element pacificator. Deciziile se iau în această perioadă de pregătire ușor, repede, pe negândite, dar adeseori eronat. Dacă bărbatul tată nu este la fel de învățat ca fiul său, el are în schimb mai multă înțelepciune și experiență de viață, pe care trebuie să le folosească din plin, cu tenacitate și blândețe. Mama, deși trăiește cel mai intens sentimentul că pierde ceva, se poate implica prin sfaturile bune date în sfera ei de așteptare, încât contribuția părinților să fie resimțită ca o completare generoasă și înțeleaptă a elanului tinerilor.

„Contribuția” financiară ar trebui să fie cel mai puțin importantă la întemeierea familiei, nici nașii nici părinții netrebuind să caute să iasă din anonimat prin gesturi extravagante, care să pună în umbră importanța mirilor. Rolul lor este mai însemnat după cununie, prin modul în care se implică la construirea fericirii tinerei familii.

Unirea prin și de către Hristos

Preotul slujitor acționează în numele lui Dumnezeu, dar, în esență, nu este săvârșitorul unirii decât în formă văzută, simbolică. Adevăratul săvârșitor al tainei este Hristos, Cel care a prefăcut apa în vin și unește cele două destine într-unul singur. Minunea se perpetuează peste veacuri arătând că Taina Cununii este mult mai mult decât ar fi dacă este considerată doar o tradiție strămoșească. „Încununarea” este termenul potrivit pentru ceremonia religioasă, pentru că nu este o simplă slujbă săvârșită la un moment dat în istorie; încununarea este un proces dinamic, pe care cei doi îl încep la biserică și îl trăiesc toată viața, încununându-se unul cu virtuțile celuilalt, spre desăvârșire. De aceea ultima rugăciune din slujbă menționează: *„primește cununiile lor în împărăția ta păzindu-i curați, fără prihană și neasupriți în vecii vecilor”*.

Așadar, în mod văzut, cei doi se unesc pentru toată viața, dar din perspectivă teologică ei sunt uniți pentru veșnicie. Dumnezeu Cel veșnic nu face lucrurile temporar și repetitiv. Biserica are îngăduință, dar nu face din excepție regulă.

Insistăm în a preciza că nu numai Hristos este „responsabil” pentru căsnicie, întrucât El este prezent și lucrează în acord și cu participarea omului. Înainte de a se ajunge la cununie, mirii trebuie să-I ceară ajutorul în a-i inspira să ia o decizie bună. Ei trebuie să fie sinceri cu ei înșiși. De pildă, fiecare trebuie să-și răspundă dacă vrea într-adevăr să se căsătorească și, dacă da, la ce trebuie să renunțe, ce trebuie să dăruiască și ce grad de compatibilitate este între el și celălalt. Aceasta implică evaluarea țărilor comune: realizări profesionale, copii, prietenii de familie. Nu este bine să se lase dragostei prea multe lucruri de rezolvat pentru că s-ar putea să eșueze. Ochii nu trebuie închiși atunci când există defecte majore. În acest caz, Biblia recomandă: *„Nu vă înjugați la jug străin cu cei necredincioși, căci ce însoțire are dreptatea cu fărădelegea? Sau ce împărțășire are lumina cu întunericul? Și ce învoire este între Hristos și Veliar sau ce parte are un credincios cu un necredincios?”* (II Corinteni 6,14).

Condițiile săvârșirii Cununii

Cununia în Biserica Ortodoxă este validă când au fost îndeplinite câteva condiții care îi privesc direct pe miri, apoi aspectele legate de săvârșirea slujbei și canonicitatea săvârșitorului, adică preotul hirotonit.

Cei ce primesc Sfânta Taină a Cununii trebuie să aibă în vedere următoarele condiții: vârsta minimă legală; lipsa unor legături de rudenie între cei doi; impedimente legale care ar putea să le anuleze calitatea de căsătoriți; săvârșirea cu forța a cununii din alt motive decât dragostea dintre miri; deplinătatea facultăților fizice și mentale a mirilor; pregătirea duhovnicească potrivită; pregătirea celor doi în a înțelege că unirea este reală și se face pentru veșnicie.

Vârsta legală. Reprezintă subiect pentru legislația civilă în vigoare. Biserica Ortodoxă Română a acceptat principiile stabilite prin legislație, astfel încât mirii vor trebui să îndeplinească toate criteriile stabilite de aceasta, documentul de căsătorie fiind obligatoriu pentru săvârșirea Tainei Cununii în biserică. Vârsta minimă legală în România este de 18 ani pentru bărbat și 16 ani pentru femeie.

Lipsa unor legături de rudenie între miri. O atenție deosebită trebuie acordată legăturii de rudenie care ar putea exista între miri. Situația este mai delicată la sate, unde gradele de rudenie spirituală și de sânge sunt mult mai probabile. Tinerii trebuie să verifice gradul de rudenie înainte de a se ajunge la legături intime sau la planuri de cununie, pentru a nu fi prea târziu. Ideea centrală este ca între cei doi trebuie să existe o diferență de șapte nașteri. Pentru a veni în ajutorul acestora, autoritatea bisericească aduce la cunoștință credincioșilor toate cazurile prin mijloacele media de care dispune. În calendarele religioase se arată că nu se poate căsători nimeni cu: mama (tata), mama vitregă (tatăl vitreg), sora (fratele), sora vitregă (fratele vitreg), soacra (socrul), cumnata (cumnatul), mătușa (unchiul), nora (ginerele), nepoata (nepotul), fiica (fiul), strănepoata (strănepotul), soția (soțul) nepotului sau a strănepotului, fiica vitregă (fiul vitreg), nașul (nașa), finul (fina) părinților săi, veri primari, veri secundari.

Pentru toate celelalte cazuri va trebui să se ia legătura cu preotul care urmează să officieze cununia pentru a se stabili eventualele impedimente de ordin spiritual sau de înrudire de sânge. Pentru alte cazuri decât cele expuse, se poate obține dispensă numai de la episcopul locului, prin intermediul preotului paroh.

Impedimentele legale care ar putea să anuleze calitatea de căsătoriți privesc statutul social al unuia sau altuia dintre miri, respectiv existența unei alte căsătorii a unuia dintre miri, existența unei condamnări privative de libertate despre care celălalt nu știe, existența unor obligații sau fângăduințe care ar putea afecta viața de familie, existența unor datorii despre care partenerul nu știe etc.

Forța, din partea unor membri ai uneia dintre familii exonerează pe miri de răspunderea pentru săvârșirea cununii, mai cu seamă când aceasta se folosește pentru a se obține unele foloase materiale, sociale, politice sau de orice altă natură.

Integritatea fizică și mentală face trimitere la boli care duc la imposibilitatea unuia dintre soți de a-și îndeplini răspunderile de soț, respectiv soție, ori boli psihice ascunse care, prin evoluție, pot să ducă la acte care să atenteze la viața sau integritatea fizică a celuilalt.

Pregătirea duhovnicească

Decizia de a întemeia o familie este mai un punct de cotitură în viața oricărui tânăr, asemănătoare cu decizia de a construi o casă; important nu este cât durează, ci să fie luate în calcul toate detaliile pentru ca rezultatul să fie durabil, frumos și sigur. Hotărârea presupune cheltuieli și renunțări: *„Și cine dintre voi, vrând să zidească un turn nu stă mai întâi și-și face socoteala cheltuielii, dacă are cu ce să-l isprăvească? Ca nu cumva, punându-i temelie și neputând să-l termine, toți cei care vor vedea să înceapă a-l lua în răs, zicând: Acest om a început să zidească, dar n-a putut isprăvi”* (Luca 14, 28).

Căsătoria nu trebuie făcută pentru că „vine vremea”, întrucât este subiect de vocație. Nu este o problemă publică, pe care să o „rezolvi” de dragul vecinilor și nu este absolut necesară decât dacă este asumată cu toată convingerea și conștiința. Căsătorindu-se, mulți au pierdut mântuirea în

loc să o câștige. Biblia acordă importanță ambelor statute sociale de căsătorit/necăsătorit: „*Iar de socotește cineva că i se va face vreo necinste pentru fecioria sa, dacă trece de floarea vârstei, și că trebuie să facă așa, facă ce voiește. Nu păcătuiește; căsătorească-se. Dar cel ce stă neclintit în inima sa și nu este silit, ci are stăpânire peste voința sa și a hotărât aceasta în inima sa, ca să-și țină fecioara, bine va face. Așa că, cel ce își mărită fecioara bine face; dar cel ce n-o mărită și mai bine face.*” (I Corinteni 7,36).

Succesul căsătoriei nu constă din a cunoaște partenerul, ci a te cunoaște pe tine, nu în a aștepta ceva de la el, ci de la tine. Viața de familie nu schimbă personalitatea, ci te ajută să o pui în lucrare, completându-l pe celălalt. De aceea este necesară o pregătire duhovnicească adecvată. Un prim pas pe care trebuie să-l facă cei doi este să aibă câteva întâlniri pregătitoare cu preotul duhovnic, de la care să poată afla cât mai multe dintre aspectele vieții duhovnicești care pot apărea în familie, modalitatea în care pot să le abordeze, limitele autorității soților, ritmicitatea legăturii cu preotul duhovnic și altele.

Pregătirea duhovnicească presupune păstrarea curăției trupești și sufletești, astfel încât darul cel mai de preț pe care mirii și-l pot oferi să fie fecioria. Este recomandabil ca, în cazul în care relația dintre viitorii miri să fi fost „consumată”, abținerea de cel puțin câteva luni înainte de cununie să fie un mod de a-i mulțumi lui Dumnezeu pentru că a descoperit fiecăruia persoana iubită și ocazia ca mirii să se re-descopere după noaptea nunții atât din punct de vedere spiritual cât și fizic.

Cu cel puțin două săptămâni înainte de evenimentul fericit, mirii trebuie să se spovedească, preferabil la același duhovnic, lăsând în urmă trecutul individual și punând bazele pentru viitorul comun. Această spovedanie trebuie să fie completă deoarece este singura ocazie ca lucruri care ar putea provoca angoase, sentimente ascunse de vinovăție față de soț/soție, să fie eliminate prin iertarea pe care Dumnezeu o dă prin mâna preotului duhovnic. Eliberați de un trecut poate împovăraător, mirii vor avea deschiderea și libertatea de a se dărui vieții de familie cu toată ființa, punând un început nou, pe bazele dragostei depline, cu grijă ca erori precedente din neștiință sau nebăgare de seamă să nu se mai repete.

Efectele Cununii

Un prim efect al cununii este unitatea cuplului care este un reflex al unității lui Dumnezeu. Nimeni nu-i poate oferi altuia ceva ce nu deține sau nu este el însuși. Dumnezeu singur e Unul și întreit. Întrucât acest atribut aparține numai lui Dumnezeu, El singur are puterea de a oferi unitatea celor care cred în El. De aceea, familia a devenit simbolul treimic în teologia răsăriteană, fiind o palidă oglindire a ceea ce este Dumnezeu, unul în ființă și întreit în Persoane, așa cum familia este una după natură și binecuvântare, cu trei subiecți, tatăl, mama și copiii.

A doua consecință a cununii este întărirea în credință dată de trăirea profundă a misterului care se petrece prin legământul care se face. Textul evanghelic al cununii se încheie apoteotic în exclamația „*Și au crezut în El ucenicii Săi!*” (Ioan 2,11). Insensibilitatea față de imensul dar pe care Dumnezeu ni-l oferă prin minunea cununii poate fi o caracteristică a necredinței, dar pentru omul sensibil este o repetare a minunii din Cana Galileii. Minune pentru că doi oameni se întâlnesc, se cunosc, se îndrăgesc atât de mult încât doresc să petreacă împreună nu numai întreaga viață, ci întreaga veșnicie. Acesta nu poate fi rodul hazardului orb. Minune și pentru că cei doi vor trebui să simtă, să lucreze și să trăiască de acum încolo ca un singur trup și o singură voință.

Dezvoltarea sensului jertfei și al generozității. Familia este școala dărniceiei, în care fiecare renunță la ceea ce pare a fi numai al lui, pentru celălalt, din iubire. Ar fi o greșeală să tratăm idilic viața de familie; este în întreprindere grea, o vocație cu anevoie de îndeplinit, dar este mântuitoare. Ea învață pe fiecare partener să nu fie egoist, să renunțe la orgoliu și anumite tipare de viață, de dragul celui alt, să fie disponibil în a da dezinteresat, începând de la lucrurile simple, cotidiene și până la a se oferi pe sine, după îndemnul apostolului Pavel: „*Femeia nu mai este stăpână pe trupul său ci bărbatul și nici bărbatul nu mai este stăpân pe trupul său, ci femeia*” (I Corinteni 7,4). Prin acest îndemn, apostolul îi sfătuiește pe cei căsătoriți să nu-și refuze unul

altuia bucuriile și plăcerea de comuniune trupească ce devine, din acest moment firească și legitimă.

Durabilitatea căsniciei

Întemeierea unei familii este lucrare deodată umană și dumnezeiască. Sunt tot mai puțini cei care înțeleg rostul ei veșnic, dat de cele două formule folosite la slujba Cununii. Prima dintre acestea, când mirilor li se unesc mâinile drepte invocă: „*Întinde Doamne mâna Ta din Sfântul Tău locaș și unește pe robul Tău X cu roaba ta Y. Unește-i pe dânșii într-un gând, încununează într-un trup*”. Prin aceasta se arată că săvârșitorul, Dumnezeu cel veșnic, unește pe cei doi sufletește și trupește pentru veșnicie. Către finalul slujbei, mirii pun mâinile pe Sf. Evanghelie și Sf. Cruce, iar preotul rostește rugăciunea: „*Iată, fiilor duhovnicești, prin punerea mâinilor pe Sf. Evanghelie și Sf. Cruce ați săvârșit jurământ înaintea Sf. Altar că veți păstra legătura dragostei și a unirii dintre voi până la mormânt, curată, dreaptă, neîntreruptă și cinstită și că nu vă veți abate de la îndatoririle voastre nici unul nici altul, urmând ceea ce este plăcut lui Dumnezeu și oamenilor*”, reîntărire a ideii indisolubilității cununii săvârșite în Biserică.

Durabilitatea căsniciei depinde în primul rând de credință. Credința presupune trei aspecte esențiale în familie:

1. Iubirea spiritualizată și fidelă. Fidelitatea este în relație direct proporțională cu intensitatea credinței. Cu cât credința este mai slabă cu atât fidelitatea față de soț/soție este mai șubredă. Împuținarea credinței este dublată astăzi de narcisism adică iubirea nesăbuită a frumuseții propriului trup, căruia i se oferă orice și de bombardamentul mediatic ce îndeamnă la comportament sexual iresponsabil. În scenariile de film modern nu se arată niciodată consecințele unei relații intime clandestine, ci se pune accentul doar pe îndemnul de a o face. Denaturarea valorii familiei astăzi a fost previzionată de Sf. Pavel care spune: „*Și aceasta să știi că, în zilele din urmă, vor veni vremuri grele; că vor fi oameni iubitori de sine (narcisiști n.n.), iubitori de arginți, lăudăroși, trufași, hulitori, neascultători de părinți, nemulțumitori, fără cucernicie, lipsiți de dragoste, neînduplecați, clevetitori, neînfrânați, cruzi, neiubitori de bine, trădători, necuviincioși, îngâmfați, iubitori de desfătări mai mult decât iubitori de Dumnezeu, având înfățișarea adevăratei credințe, dar tăgăduind puterea ei.*” (II Timotei 3, 1-4).

2. Demnitatea fiecărui partener de „chip al lui Dumnezeu” prin care celălalt se mântuiește. Tendința dintotdeauna a omenirii a fost de a considera că, prin căsătorie un om își adaugă la posesiunile deja existente încă un bun, care-i aparține exclusiv și de care dispune oricând dorește. Familia este o școală a renunțării la sine din iubire. „Chipul lui Dumnezeu” nu este o metaforă, ci reprezintă realitatea teologică a ființei umane. Dacă fiecare soț vede în soția lui „chipul lui Dumnezeu” dat în dar pentru a trăi și a se mântui împreună și vice versa, ar dispărea tensiunile, conflictele, jignirile, despărțirile. Nu poți să jignești chipul lui Dumnezeu, dar pentru aceasta este nevoie de credință, care arată în propriii ochi frumusețea celui de lângă tine.

3. Respectul unuia față de altul, izvorât din păzirea poruncilor dumnezeiești. Respectul este mult mai mult decât ceea ce se vede: este o stare interioară de prețuire care se face simțită în fiecare cuvânt, atitudine sau lucrare. Eroarea generală constă în a se crede că, unde este iubire, respectul este superfluu. Consecința este că atunci când iubirea se estompează, locul rămâne gol, dacă nu se cultivă constant respectul. El este în strânsă legătură cu poruncile și practicile creștine: sfințirea casei, lecturile biblice, cinstirea icoanelor, filantropia, ținerea sărbătorilor creștine și altele, toate făcând parte dintr-un sistem în care soții devin parte prin cununie.

Înțelesuri privind ceremonialul religios

Ceremonia Logodnei

Slujba Logodnei și a Cununii se face în naos, adică mijlocul Bisericii, în fața unei mese pe care se așează Sf. Evanghelie, crucea, cununiile, verighetele și un sfeșnic cu lumină. Mireasa este

cea care trebuie să intre în biserică la brațul tatălui, sau a nașului, în acordurile solemne ale cântării „*Vino din Liban Mireasă!*” alaiul este urmat de mire, la brațul mamei sau al nașei, apoi întreg convoiul de nuntași, care nu sunt spectatori, ci martori și împreună rugători cu mirii pentru începutul unei căsnicii frumoase și rodnice. Mireasa este predată mirelui, care stă în dreapta, cu nașul alături, iar mireasa la stânga lui, cu fața spre Sf. Altar, alături de nașă.

Logodna precede Cununia. Ea nu este o sfântă taină, nici o pseudo-cununie și nu permite relațiile conjugale între viitorii soți. Logodna este o promisiune solemnă pe care cei doi o iau în fața lui Dumnezeu de a păstra fidelitatea până când împrejurările vor permite săvârșirea cununii. Cele trei momente importante ale logodnei sunt: rugăciunea de pregătire a logodnei, în care se mulțumește pentru lucrarea lui Dumnezeu de a aduce toate în unire, punerea inelelor, cu rostirea de trei ori a formulei de logodnă și rugăciunea de mulțumire pentru săvârșirea acesteia, în care sunt cuprinse modele de logodne din Sfânta Scriptură și investirea cu autoritate dumnezeiască a unor personaje prin inel: logodirea Rebecăi cu Iacob, investirea cu autoritate a lui Iosif de către Faraon, identificarea veridicității spuselor Tamarei de către judecător prin inel, reprimirea în dragostea tatălui a fiului risipitor și iertarea lui.

Logodna se săvârșea în vechime tinerilor care urmau să se îndepărteze o perioadă de timp și nu aveau posibilitatea de a se cununa. De exemplu, când băiatul pleca în armată (trei ani), când pleca la război sau cu alte ocazii fortuite. De menționat este și faptul că logodna era o modalitate de a angaja comunitatea sătească să vegheze ca tânăra rămasă acasă să poarte cinstea logodnicului ei până la întoarcerea lui.

Astăzi logodna se săvârșește înaintea Cununii, în cadrul unui ceremonial comun, numai în cazuri excepționale ele fiind despărțite, pentru a se evita situații delicate: unii tineri nu înțeleg rostul ei și amână cununia prea mult, trăind în concubinaj, alții fac logodna fără acordul părinților și în necunoștință de cauză etc.

Ceremonia Cununii

În spațiul sacru și în cântările sfinte ale coralei bisericești, începe Sf. Taină a Cununii. Se cântă psalmul 127, din care se desprind binefacerile și bucuriile vieții de familie: mirii sunt slăviți ca cei ce “se tem de Domnul și umblă în căile Lui”, “femeia este ca o vie roditoare”, “copiii sunt vlăstare tinere de măslin” și, în final, pacea se așterne peste familia credincioasă. Psalmul nu are numai o conotație istorică și emoțional pregătitoare, ci și o viziune eshatologică: „Iată, așa se va binecuvânta omul, cel ce se teme de Domnul”, care „va vedea bunătățile Ierusalimului”.

Mai departe, cununia cuprinde cinci momente mai importante. După o ectenie prin care se cere ajutorul lui Dumnezeu pentru cuplul care se încununază, au loc trei rugăciuni. În primele două sunt date ca exemplu familii din Sf. Scriptură către care Dumnezeu a revărsat daruri speciale, purtându-le de grijă în perioada dinaintea venirii lui Hristos și se rostesc formule de binecuvântare a mirilor de față pentru viața de familie. Cea de-a treia rugăciune este o invocare adresată lui Dumnezeu să coboare și să unească pe cei doi într-un suflet și trup, timp în care preotul le unește mâinile, care rămân astfel până după citirea Evangheliei.

Al doilea moment important îl reprezintă punerea cununiilor; preotul atinge capetele fiecăruia dintre miri cu cununiile, rostind de trei ori la fiecare formula „Se cunună robul (roaba) lui Dumnezeu X cu roaba (robul) lui Dumnezeu Y”. De trei ori, în numele Sfintei Treimi și ca o întărire că ei sunt prezenți în biserică nu accidental, ci deplin conștienți de ceea ce se petrece în viața lor. Formula mai corectă ar fi „se încununază”, arătându-se că nu este vorba doar de punerea unei cununi de metal prețios pe cap într-un sens simbolic, ci de încoronarea unuia cu virtuțile și calitățile celuilalt, devenind o unitate complementară, în care ceea ce-i lipsește unuia, primește ca dar de la celălalt. Odată „încununați”, ei rămân toată viața cu cununa de virtuți care trebuie cultivate, în vreme ce cununiile văzute rămân în biserică. Transformarea sufletească a celor doi miri trebuie să fie profundă și sinceră, primită cu toată credința și considerația, pentru că este reală și nu o simplă ceremonie tradițională. Expresia „a-și pune pirostriile” nu reprezintă decât o

reflectare grosieră a unei realități pe care cei care au creat formula nu au înțeles-o niciodată în profunzime.

Al treilea moment important este citirea din Noul Testament, respectiv textul din Epistola către Efeseni a Sf. Apostol Pavel, capitolul 5, versetele 20-33 și textul Evangheliei Sf. Ioan, capitolul 2, versetele 1-11. Textul paulinic face referire la complementaritatea dintre bărbat și femeie, obligativitatea fiecăruia de a iubi pe celălalt, de a se supune amândoi lui Hristos și de a se înțelege, jertfind dorințele egoiste, după modelul lui Hristos care s-a dat pe Sine pentru Mireasa Lui, Biserica. Textul ioaneic istorisește nunta din Cana Galileii cu sublinierea faptului că Hristos este prezent la nuntă atât ca invitat cât și ca săvârșitor al minunii, că rugăciunea mamei este însemnată pentru copii și că, văzând minunea, toți trebuie să creadă mai mult, inclusiv cei care participă la cununie (Ioan 2,33).

Împărtășirea din același pahar, al treilea moment semnificativ al rânduielii Cununii, precede dansul în jurul mesei pe care se află Evanghelia. Această gustare semnifică deodată faptul că cei doi vor gusta împreună din bunătățile și greutățile pe care viața le va pune înaintea, dar și faptul că mirii se împărtășeau înainte de cununie, când aceasta se făcea în contextul Sfintei Liturghii.

În sfârșit, rugăciunile de binecuvântare finală când se iau cununiile de pe capetele mirilor și punerea mâinilor pe Sf. Evanghelie și Sf. Cruce pentru promisiunea finală este poate cel mai emoționant moment, întrucât acum mirii se angajează la lucrarea sfântă comună și neîntreruptă în sânul familiei, pe toată durata vieții. Preotul rostește formula: „Iată, fiilor duhovnicești, prin punerea mâinilor pe Sf. Evanghelie și Sf. Cruce, ați săvârșit jurământ înaintea Sf. Altar că veți păstra legătura dragostei și a unirii dintre voi până la mormânt curată, dreaptă, neîntreruptă și cinstită și că nu vă veți abate de la îndatoririle voastre nici unul nici altul, urmând ce este plăcut lui Dumnezeu și oamenilor”. Promisiunea este solemnă, publică, liberă și conștientă. Ea arată și care sunt cele patru caracteristici ale unei căsnicii reușite, curată adică în deplină fidelitate, dreaptă respectiv fiecare dintre miri să facă totul după rânduiala lui Hristos în Biserică, neîntreruptă adică fără separații și sincope și cinstită adică onorată, respectată atât de cei în cauză, cât și de prieteni și rudeni.

Este extrem de importantă implicarea intelectuală și emoțională a mirilor în tot ritualul din biserică, unde trebuie să acorde maximă atenție la ceea ce se spune și se petrece cu ei, lăsând grija a ceea ce se petrece în jur celor îndrituiți să o facă. Mirii sunt eroii și subiecții slujbei, ei se prefac într-un singur cuget, cum nu au mai fost și nu vor mai fi niciodată. Este momentul esențial în care îl invită pe Dumnezeu să binecuvânteze dragostea lor, iar Dumnezeu este primul care vine la nunta lor, nu numai ca invitat, ci și ca săvârșitor.

Preotul hirotonit are rolul de a face văzut, prin mișcări și simboluri, ceea ce se petrece nevăzut prin lucrarea lui Dumnezeu. El reprezintă autoritatea bisericească, cel care are calitatea de a celebra solemn și primi în Biserica lui Hristos pe cei doi după chipul lui Hristos, Mirele Bisericii, în care cei doi vor începe să lucreze la mântuirea proprie și cea a copiilor cu care Dumnezeu îi dăruiește. Este martorul și săvârșitorul indisolubilei legături dintre doi oameni care se iubesc, după formula rugăciunii „*Ceea ce a unit Dumnezeu, omul să nu despartă*” (Matei.19 ,6), preluată din Sf. Scriptură, unde este recomandată de Iisus Hristos Însuși.

Simbolistica elementelor liturgice

Lumânările de cununie

Lumânarea aprinsă este, în viața bisericească, simbolul purității sufletești, a puterii credinței, focul iubirii creștine și nădejdea luminii dumnezeiești spre care speră cei ce le aprind, însoțindu-le cu rugăciunea personală. Lumânările de cununie sunt aduse în biserică de către domnișorii de onoare, apoi date nașilor, care le țin aprinse pe parcursul desfășurării ceremoniei religioase. Mai sunt cunoscute și ca „făclii”, având simbolul luminii credinței care trebuie să-i

însoțesc în viață pe miri. Ele se aprind de la lumina din sfeșnic, de către preot, arătând că de la Hristos își trage seva viața de familie. El a spus despre Sine: „*Eu sunt lumina lumii. De va veni cineva după Mine, nu va umbla întru întuneric, ci va avea lumina vieții*” (Ioan 8,12). Potrivit acestui text biblic, făcliile îl reprezintă pe Hristos care să călăuzească drumul celor care se însoțesc prin cununie. Ele mai simbolizează și modelul luminos al nașilor, care-i vor călăuzi pe drumul vieții, iar una dintre rugăciuni precizează că mirii trebuie să „strălucească precum luminătorii pe cer”, adică să devină model de familie pentru alții: „*Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri.*” (Matei 5,16). De aceea, la finalul slujbei, mirii ies din biserică purtând făcliile ei înșiși, pentru că devin familie, model al iubirii binecuvântate de Dumnezeu în biserică.

Inelele

Folosirea inelului ca semn al făgăduinței și autorității are rădăcini precreeștine. Înainte de Hristos el reprezenta simbolul autorității, al deținerii adevărului, al măririi sociale de care se bucura cineva în mediul social în care trăia. În creștinism are ca primă simbolistică iubirea fără de sfârșit pe care și-o dăruiesc cei doi. El simbolizează autoritatea cu care sunt investiți, de a stăpâni cu dragoste inima celuilalt și de a-și aminti în permanență că au o datorie sfântă față de familia întemeiată.

Inelele sunt puse pe mâna dreaptă a mirilor de către preotul slujitor, împreună cu nașul, respectiv nașa. La fărșitul slujbei, mirele schimbă inelul miresei pe inelarul mâinii stângi, iar mireasa pe a mirelui, unde vor rămâne definitiv. Schimbarea inelelor semnifică dragostea liber împărtășită, pe care fiecare o dăruiește celuilalt.

Cununiile

Făcute, în mod normal, din metal prețios, se așează pe capetele mirilor pentru a simboliza: demnitatea lor împărătească, încununarea cu virtuțile celuilalt dar și semnul martiriului, adică al renunțării și dăruirii. Încununarea în ziua nunții arată starea de maximă onoare pe care o trăiesc mirii. Ei sunt tratați ca împărații: li se acordă cinste deosebită: li se așterne covor nou sub picioare, sunt tratați cu nedisimulată cinste, sunt așezați în centrul mesei celei mai bogate și sunt fericiți de către toți. Acest lucru face ca punerea cununiilor să-i prezinte în același timp ca împărați și ca slujitori spre mântuire. În rugăciunea finală se rostește formula: „Primește cununiile lor în împărăția Ta”, iar ca protectori sunt chemați “de Dumnezeu încununății, întocmai cu Apostolii, Împărații Constantin și Elena”, precum și „Sf. Mare mucenic Procopie” care a câștigat cununa muceniciei.

Paharul mântuirii

Fie că este un pahar cu vin, fie cu miere, acesta se oferă mirilor împreună cu o felie de pâine sau cozonac pentru a gusta de trei ori. Obiceiul pare să fie o reminiscență din viața Bisericii primare când mirii participau mai întâi la slujba Sfintei Liturghii, se împărtășeau, apoi avea loc ceremonia Cununii însăși. Este și simbolul comuniunii pe care o vor trăi cei doi în viață, dar și al bunătăților de care se vor înfrupta în viață. Această simbolistică pare să fi luat pondere în anumite regiuni unde vinul a fost înlocuit cu mierea. Fără împărtășire nu există reală comuniune și mântuire.

Înconjurarea mesei

Mirii și nașii, conduși de preot înconjoară masa pe care se află Sf. Evanghelie, după gustarea din „paharul mântuirii”. Cartea Evangheliei, în Biserica Ortodoxă, este simbolul prezenței reale a lui Hristos, prin învățătura Sa, în lume. Înconjurarea Evangheliei simbolizează, pe de o parte, bucuria însoțirii care are ca perspectivă nașterea de copii, întrucât se cântă „*Isaie dăntuiește, Fecioara [...] a născut Fiu pe Emanuel...*” (Isaia 7,14), iar pe de altă parte simbolizează că viața familiei nou întemeiate va pivota în jurul lui Hristos. Se mai cântă „*Sfinților mucenici care bine v-ați nevoit...*” sugerând că nevoița din această viață aduce cununa răsplății veșnice.

Trupul uman - mediu al sfințeniei

Afirmam mai sus că în familie soții se mântuiesc împreună. Într-adevăr, binecuvântarea relației dintre un bărbat și o femeie, care pentru cei moderni poate părea desuetă, are ca explicație realismul ortodoxiei, care nu a văzut niciodată în trupul uman un obiect al disprețului sau o închisoare a sufletului, din care acesta din urmă caută să scape cu orice preț. Pentru ortodoxie trupul face parte din procesul de mântuire; noi nu ne mântuim doar cu sufletul, ci și cu trupul, pentru că el este părtaș la virtuți și la păcate în egală măsură cu sufletul. Sfințenia nu se poate dobândi în afara trupului. El este mărturia vizibilă a creației și a calității de persoană. Uniți, mirii devin "un singur trup" și trebuie să învețe să recitească limbajul trupului în trăirea comuniunii. În limbajul liturgic trupul nu este numai carne, ci templu al Duhului Sfânt. *“Trupul nu e pentru desfrânare, ci pentru Domnul și Domnul este pentru trup. Fugiți de desfrânare! Orice păcat pe care-l va săvârși omul este în afară de trup. Cine se dedă însă desfrânării păcătuiește în însuși trupul său. Sau nu știți că trupul vostru este templu al Duhului Sfânt care este în voi, pe care-L aveți de la Dumnezeu și că voi nu sunteți ai voștri? Căci ați fost cumpărați cu preț! Slăviți, dar, pe Dumnezeu în trupul vostru și în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu”* (I Corinteni 6, 13-20).

Practica relațiilor intime pre-maritale, îngrijorător de răspândită în societatea actuală, dezvăluie vulnerabilitatea tinerilor la bombardamentul mediatic ce îndeamnă la a trăi clipa și a urma instinctele, îndepărtându-i de valorile creștine. Omul modern este tentat să folosească trupul ca un instrument prin care să-și procure forme variate de plăcere acum și aici. Numai așa se poate explica scoaterea activității sexuale din spațiul preocupărilor religios-morale, anomalii legate de pedofilie, zoofilie, orgii de grup, consumul de droguri și substanțe halucinogene, abuzul de alcool, fanteziile erotice în avioane sau locuri cât mai exotice, sex pe Internet și prin telefon, exhibiționism în direct prin Internet sau la televizor și multe altele. Industria pornografică și de film, imoralitatea ridicată la rang de cultură și sponsorizată de guverne fac ca tinerii să devină victime ale propriei curiozități la început, apoi ale propriilor patimi perverse, încât demnitatea umană este desființată abuziv, iar partenerul devine din persoană, obiectul de plăcere care poate fi exploatat după propriile dorințe și fantezii.

Concepția creștină despre trup este că el este dat ca, prin el, omul să-și împlinească idealul absolut spre care îl conduce partea spirituală. Sf. Pavel definește cel mai bine rolul trupului în căsnicie, spre deosebire de relațiile intime pre-maritale sau extramaritale: *„Au nu știți că trupurile voastre sunt mădularele lui Hristos? Luând deci mădularele lui Hristos le voi face mădularele unei desfrânate? Nicidecum! Sau nu știți că cel ce se alipește de desfrânată este un singur trup cu ea? ”Căci vor fi – zice Scriptura – cei doi un singur trup”. Iar cel ce se alipește de Domnul este un duh cu El”* (I Corinteni 6,15-17).

Practici și superstiții la Cununie

Ca și în cazul multor alte slujbe care marchează momente importante din viața omului, slujba Cununiei nu a scăpat infestării cu practici superstițioase, generos acceptate de comunitate drept „tradiții” pe care tinerii trebuie să le respecte, dar care nu au nimic cu ceremonia religioasă, ci dimpotrivă, riscă să deturneze atât pe miri cât și pe nuntași de la esența slujbei, rugăciunea comună, spre atenția nejustificată acordată unor elemente de formă superstițioasă.

De pildă, tinerilor li se așează sub picioare un covor nou, semn al purității și cinstei de care ei sunt îndrituiți să se bucure. Simbolistica lui coboară până în timpurile necreștine, când sub picioarele mirilor se așeza o piele de oaie pe care cei doi o jertfeau înainte de cununie. Sub acesta se pun uneori bani, care ar trebui să revină episcopului bisericii. Banii, ca simbol al bogăției, se pun fie pentru a înmulți bogățiile mirilor, fie pentru a simboliza că cei doi calcă în picioare bogăția și slava lumii pentru dragostea pe care o mărturisesc unul față de altul. Inexistența covorului, care „a fost uitat acasă” nu trebuie să creeze panică și să dea naștere la interpretări și

preziceri nefaste cu privire la viitorul familiei. Călcatul pe covor a devenit o superstiție potrivit căreia cel ce atinge primul covorul preia autoritatea în familia care se întemeiază. În aceeași categorie intră și călcatul pe piciorul celuilalt pentru a prelua dominația în familie.

La punerea cununiilor, asistența devine încordată, căutând să surprindă momente de “rău augur”: cununia unuia dinte miri va cădea, cununiile nu sunt suficient de drept așezate pe capetele mirilor, o lumânare se stinge în timpul slujbei, toate privite ca semne prevestitoare de rău.

La fel de nocivă pare, în unele regiuni ale țării, întâlnirea miresei. Potrivit acestei superstiții miresele nu trebuie să se vadă, fapt ce creează uneori situații penibile în fața locașului de cult. Nu există o explicație rezonabilă cuprindere la această practică, devenită în unele locuri preocupare pentru participanții la nuntă. Deși „evenimente” de acest gen se întâmplă uneori, au intrat clandestin în componența ceremoniei religioase, făcând obiectul preocupărilor participanților la ceremonie, pentru care conținutul rugăciunilor și gesturile liturgice nu mai au nici o importanță.

La capitoul superstiții trebuie introduse multe alte presupuse „tradiții” de nuntă, apărute treptat, din rațiuni de inculturare a rânduielii liturgice și din nevoia de originalitate a actorilor evenimentului: aruncatul cu bomboane, orez sau grâu peste capetele mirilor în timpul dansului ritualic în jurul Evangheliei, aruncatul pe spate a buchetului miresei la finalul ceremoniei din biserică, ruperea și oferirea colacilor nașilor, dansul găinii la dineul festiv și altele. Ele nu impietează asupra slujbei în sine, dar pot să creeze incidente neplăcute, care deturneză atenția preotului slujitor și a mirilor, fără să aibă efecte asupra căsniciei.

Este recomandat să nu li se acorde importanță, ci să se aibă în vedere esențialul: rugăciunea făcută din tot sufletul cu toți participanții la slujbă, asumarea promisiunii fidelității și primirea cucernică a binecuvântării lui Dumnezeu în atmosferă de pioasă recunoștință față de bunătatea lui Dumnezeu și de lăcașul bisericesc în care se află.

După cununie

Statutul mirilor după cununie se schimbă nu numai în ce privește relația duhovnicească, ci se schimbă așteptările pe care ceilalți le au cu privire la atitudini, gesturi, angajamente sociale și altele. Un soț care se comportă ca un burlac devine ridicol, iar o femeie măritată cu ținute extravagante și gesturi de „domnișoară” poate crea o stare tensionată în familia căreia tocmai a făgăduit să i se dăruiască trup și suflet.

Odată cununat, bărbatul primește mult-doritul statut de soț, care presupune anumite răspunderi. Pe lângă unele „tabieturi” de burlac pe care va fi nevoit să le reevalueze, el și-a asumat unele obligații stabilite de către Sf. Scriptură. Mai întâi, se recomandă să se înțeleagă sensul cununii și să se elimine din gând însăși ideea că devine un „prizonier” și că va veni o vreme a „eliberării”: *„Bărbatul să nu-și lase femeia. Celorlalți le grăiesc eu, nu Domnul: Dacă un frate are o femeie necredincioasă, și ea voiește să viețuiască cu el, să nu o lase.”* (I Corinteni 6,11-12).

Astăzi nu se mai poate vorbi despre necredincioși în adevăratul sens al cuvântului, ci mai degrabă despre credincioși practicanți și credincioși nepracticanți. La acest capitol se recomandă așa-numita „contaminare pozitivă”, adică cel mai credincios să inspire pe cel mai rece în credință. Se știe că femeile sunt mai înclinate spre viața spirituală și tradițiile religioase. De aceea, soțul este de așteptat să respecte principiile și aplecațiile religioase ale soției, căutând să o înțeleagă și să o sprijine, după îndemnul aceluiași Sf. Pavel: *„Căci bărbatul necredincios se sfințește prin femeia credincioasă și femeia necredincioasă se sfințește prin bărbatul credincios. Altminterea, copiii voștri ar fi necurați, dar acum ei sunt sfinți.”* (I Corinteni 7,14). Copiii devin sfinți dacă intră în viața religioasă a parohiei sau comunității conduși de ambii părinți pe cărările credinței.

Datoria cea mai de seamă pe care o are soțul este tot biblică: *„Bărbaților, iubiți pe femeile*

voastre, după cum și Hristos a iubit Biserica, și S-a dat pe Sine pentru ea [...] bărbații sunt datori să-și iubească femeile ca pe înseși trupurile lor. Cel ce-și iubește femeia pe sine se iubește” (Efeseni 5, 25 și 28). După cum am mai spus, soția este “chipul lui Dumnezeu” și dătătoare de viață chiar dacă nu întotdeauna îndeplinește condițiile la care soțul se așteaptă. Dacă Hristos S-a dat pe sine, a făcut-o nu pentru că Biserica se ridică la înălțimea dumnezeirii, ci ca să o sfințească, să o curățească, să o slăvească, ceea ce arată dinamismul creșterii în familie. Dragostea nu trebuie să fie doar sentimentalism și declarații, ci faptă de sacrificiu, ea nu se manifestă pentru ceea ce este, ci pentru ceea ce trebuie să fie.

În ce privește calitățile soției în familie, ele se impun în primul rând prin specificul feminității: este afectuoasă și binevoitoare, deschisă și sensibilă la lucrurile sufletești. Altfel spus, femeia își iubește bărbatul în mod natural, ființial și, de aceea, Sf. Scriptură nu insistă pe acest aspect ci pe cel al supunerii față de soț. Familia nu este, în tradiția creștină, locul unei democrații în care fiecare face ce vrea, în care fiecare este egal și își dispută cu celălalt dreptul la egalitate, ci este locul unde este prezent Dumnezeu și unde soții sunt complementari. Textul citit la Cununie îndeamnă ca oamenii să “se supună unii altora, întru frica lui Hristos” (Efeseni 5,21), adică după normele pe care Domnul Iisus le-a lăsat. Femeia trebuie să se supună bărbatului “ca Domnului”, cu mulțumire pentru binecuvântările primite. Ea nu trebuie să preia autoritatea bărbatului, ci să schimbe bărbatul spre a lucra în familie ca pentru Hristos. La rândul lui bărbatul se supune lui Hristos și astfel se creează armonia. Nu intrăm în amănunte legate de limita până la care trebuie să se supună femeia și cu atât mai puțin la cazurile în care bărbații asupra soțiilor, comportându-se anticreștin, în totală contradicție cu poruncile lui Hristos, mânați de cele mai multe ori de patimi. Unde unul dintre soți nu este sensibil la valorile creștine, căsnicia devine supliciu. Supunerea femeii este mântuitoare, după cum Biserica se supune lui Hristos. Esențială este precizarea că supunerea femeii se face de bunăvoie, față de un soț care o iubește, unde teama nu-și făsește locul. Este obligatoriu ca soțul să fie chipul lui Hristos, adică să fie în măsură să-și iubească soția până la a se dăruia pentru ea până la sacrificiu. Supunerea auto-impusă nu duce la suprimarea libertății, ci la afirmarea ei.

Independența absolută clamată are efecte catastrofale pentru că duce inevitabil la supunere impusă, la robie. Chiar acolo unde sunt piedici, Sf. Pavel recomandă ca femeia să nu se despartă de bărbat, iar dacă se desparte, să rămână singură și morală: “Iar dacă s-a despărțit, să rămână nemăritată, sau să se împace cu bărbatul său [...] căci este legată prin lege atâta vreme cât trăiește bărbatul ei. Iar dacă bărbatul ei va muri, este liberă să se mărite cu cine vrea, numai întru Domnul”. (I Corinteni 7, 11 și 39).

Soția poate câștiga respectul soțului dacă este constantă în credință, după sfatul Sf. Petru: “Asemenea și voi, femeilor, supuneți-vă bărbaților voștri, așa încât, chiar dacă sunt unii care nu se pleacă cuvântului, să fie câștigați, fără propovăduire, prin purtarea femeilor lor, văzând de aproape viața voastră curată și plină de sfială. Podoaba voastră să nu fie cea din afară: împletirea părului, podoabele de aur și îmbrăcarea hainelor scumpe, ci să fie omul cel tainic al inimii, întru nestrăcioasa podoabă a duhului blând și liniștit, care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu. (I Petru 3,1-4). Accentul se pune aici nu pe grija și o anumită cochetărie naturală, ci pe excesul de podoabe și găтели exterioare care poate crea suspiciuni, poate duce la pierderea din vedere a aspectelor esențiale ale căsniciei care conduc la armonie și unitate în familie.

Pentru a deprinde mai bine aceste sfaturi, destul de sumar prezentate, Biserica recomandă câteva practici în viața de familie: sfințirea casei cu o anumită regularitate, împodobirea ei cu simboluri și obiecte creștine cum ar fi cruci, icoane, Sf. Scriptură, candelă, lectura în comun a cărților sfinte, primirea străinilor, acte de filantropie, în limita posibilităților economice și sociale, caritatea sau milostenia atunci când solidaritatea umană o cere, mersul în comun la biserică, spovedania soților la același duhovnic.

Ele pot conduce la o mai bună înțelegere a ceea ce înseamnă legătura sfântă dintre bărbat și femeie, la întemeierea unui cuplu în care binecuvântarea și armonia să fie elementele

fundamentale ce aduc în final pacea comună și mântuirea fiecăruia.

Pr. Lect. Dr. Dan Sandu

Teologie Sistematică